

3. Порошенко поздравил журналистов с праздником и напомнил о гибридной войне [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.pravda.com.ua/rus/news/2015/06/6/7070425/view_print/.

4. Профессор из Донецка: молчаливое большинство Донбасса в сторонников «ДНР» превратили украинские СМИ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://obozrevatel.com/politics/82907>.

5. Рахно Н.В. Средства массовой информации и коммуникации в контексте информационной безопасности современной России: автореф. дис... к. полит. н.: спец. 23.00.02 – Политические институты, процессы и технологии (политические науки) / Наталья Вадимовна Рахно. – Пятигорск, 2011. – 28 с.

6. Украинские СМИ мало говорят для Донбасса и Крыма, - эксперт [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://novosti.dn.ua/details/249102/>.

7. Уэбстер Ф. Теории информационного общества / Ф. Уэбстер. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 400 с.

8. Ховалыг Д.В. Коммуникативная природа ценностей и их трансформация в медийном пространстве / Д.В. Ховалыг // Полис. – 2008. – № 1. – С. 61-66.

*Слободян Олександр Трохимович, к. іст. н., доцент,
Київський національний університет будівництва і архітектури*

**СОЦІОКУЛЬТУРНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРАВА І РЕГІОНАЛЬНА
СВІДОМІСТЬ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ**

1. Конституційне регулювання індивідуальних та особистісних прав пов'язане з соціокультурними характеристиками прав, що регулюють життя спільнот і груп. Групи – загальне поняття. Спільноти й колективи – особливі поняття. Міжнародні конференції 1980-1990 років дефініюють суттєву різницю зазначених груп. Для аналізу історико-культурних засад регіонального розвитку України спільноти (традиції) і колективи (бізнес-плани) мають бути проаналізовані на рівні норм права.

2. Насамперед з'ясуємо епістемологічний контекст *sui generis* у звичаєвому праві різних регіонів України, національні правові особливості різних європейських культур в Україні. Збіг характеристик етосу, світогляду та етосу-ідеї в особі свідчить про можливість зближення між собою історичних релігійно-правових типів соціальної свідомості, незалежно від їхніх внутрішніх протиріч.

3. У регіонах з високою громадянською свідомістю дослідники відзначають розгалужену мережу місцевих об'єднань, активну участь у громадських справах, егалітарну політику влади, взаємодовіру та законослухняність. В Україні Галичина й Буковина мають відповідну свідомість «знизу», індивідуалістичну за характером. У решті регіонів – у тому числі й у центральному та в столиці – після кожних місцевих політичних

виборів відповідно до регулярних змін у національному законі про вибори і владних «махінацій» (що є методичним джерелом до законодавчих змін) соціальна психологія наповнюється чутками й забобонами. І тому нова «стара» влада, завдяки «правовим колізіям», що виникають із «оновленого» законодавства, патерналістично намагається підмінити «ініціативу знизу». Це є ознакою низької громадянської свідомості, яка характеризується вертикальною суспільно-політичною організацією регіону, взаємною підозрою та корупцією, відчуттям неможливості для звичайної людини будь-що змінити на краще.

4. Український народ завдяки історичній пам'яті вимагав «університетської школи» і створив її у XVII столітті. Слабкість державної традиції завадила йому її актуалізувати у правовому відношенні. Перевага в сучасній самостійній Україні формальних національних символів над правом, культурою та релігійною традицією є доказом недостатньої легітимності, відповідно, недостатньої незалежності відновленої держави. В українській державній еліті за роки «незалежності» свідомість не українізувалася. Латентні економічні мафії з етнічним характером продовжують провокувати агресивний етос «населення». Економіка і церковна релігійність постали об'єктивними перепонами на шляху реалізації як урядових, так і партійних політичних еліт через нерозвиненість аналогії між національним та міжнародним правом. Наприкінці XX – на початку XXI століття в одній із слабких за політичною свідомістю посткомуністичних країн – Україні – економіка та церковна релігійність черговий раз виявили себе в політичній історії як основа екзистенційного прагматизму етносів.

5. Історично ставлення до українців як до етнічної групи, а не до самоцільного політичного народу, призвело до політичної та цивілізаційної кризи як в Речі Посполитій, так і в Росії, до складу яких входила Україна в перервах власної державної традиції. При цьому як демократія поляків, так і авторитаризм росіян продемонстрували однакове нерозуміння проблеми, оскільки історію міряли тільки імперськими поглядами – «династично» й «економічно», без етногенетичного й релігійного факторів. Це стало основою для «етнічного», а не «народного» комуно-більшовизму в 1917 році. Ставлення до релігійного фактору в розвитку народу, в тому числі й недержавного, є динамічно-правовою характеристикою рівня політичної свідомості етноеліти, тобто може бути відповіддю на питання, як визначити рівень перебування будь-якого етносу, а отже й території (регіону) на вертикалі свідомості еліт (у морально-історичному часі). Центральна влада в Україні в цьому не зацікавлена. Західна методологія децентралізації держави за мафіозно-етнічного керування в Україні має серйозні перешкоди. Динамічний фактор політичних процесів у регіонах держави як інструменту народу гальмується «правовими колізіями» як формою політичної корупції.

6. Якщо нація є динамічним зв'язком між різними етнічними цінностями у сферах політичного життя народу, то її буттєвість є синхронічним політичним феноменом. Проте діахронічно національна буттєвість залишається

метаісторичною функцією, «програмою» соціалізації через духовні та культурні характеристики історичної пам'яті народу, але не етносів. Це прагматичний ідеалізм народу і джерело політичної нації. Прагматизм полягає у культурній, економічній і правовій самообмеженості. Для України правова самообмеженість властива лише генетично українській еліті. Але такої еліти в центральній владі недостатньо. Факт – правові переслідування націоналістичних партій на Заході і в Україні.

7. Міру самообмежености етносів і регіонів, в яких демографія етносу найбільша, можна прагматично визначити через аналіз парадигми, що складається орієнтовно з п'яти аспектуально-політичних рівнів. Народна традиція є природньою ініціативою до політичного діалогу. Ця парадигма не є жорсткою і може розширюватись або звужуватись.

8. Аспектуально-політична парадигма: а) культурно-філософський аспект виявляє історичний характер політизації релігійности регіону; б) економічний аспект визначає актуальні акценти в захисті етнорелігійних прав; в) соціологічний аспект з'ясовує чутливість політики на плюралізм політичної культури; г) правовий аспект демонструє залежність правової свободи в суспільстві від легітимности влади як захисника етнорелігійних інтересів; г) церковно-теологічний аспект розкриває проблеми суспільної толеранції, що криються в традиції теологічного дискурсу тієї чи іншої Церкви (конфесії, що переважає в регіоні) та в її літургійно-обрядовій практиці (еклезіології).

9. Отже, дієво-історична свідомість етносів по регіонах політизується:

- через обмежений обсяг історичного права в пам'яті культури (характер телеології, патосу, прагнення політичної дії);

- через недостатній ступінь відпорности етнічних цінностей у співвідношенні з обсягом економічних проблем (проблеми мови, освіти, медицини, демографії тощо);

- через духовно-раціональну обмеженість впливу літургійних символів на національний етос-стиль (вплив містагогій на розмаїття релігійної культури, поліфонізм релігійної культури, провідний характер свідомости щодо ментальности чи навпаки), правовий ступінь етнічних проявів релігійної свободи. Відповідний соціологічний критерій формує чутливість до політичної культури і впливає на норми суб'єктивного права (що є основою особистісної свободи);

- через залежність правової свободи в суспільстві від легітимности влади як захисника конкретних етнонаціональних інтересів у праві (адміністративно-територіальні реформи). Ступінь впевнености влади у своїй легітимності впливає на процес судової реформи і на ставлення до прецедентного права;

- через неадекватний ступінь толерантности політичної свідомости. Це забезпечується політичними й канонічними нормами українського права. Отже, для трансформаційного українського суспільства необхідним постає зв'язок сучасного політичного виміру з церковно-теологічним аспектом свідомости.

Список використаних джерел

1. Веймер Д. Л. Аналіз політики. Концепції і практика / Д. Л. Веймер, Е. Р. Вайнінг / Пер. з англ. – К. : Основи, 2000.
2. Релігійна свобода і права людини: Богословські аспекти / Збірник статей. – Львів: Свічадо, 2000 – 2004. – Т. 1–3.
3. Слободян О. Політика, що не проминає / О. Слободян. – К. : Дух і літера, 2009.
4. Этнос и политика: Хрестоматия / Авт.-сост. Прусаускас А. А. – М. : Изд-во УРАО, 2000.

*Узун Юлія Вадимівна, к. політ. н., доцент,
Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова*

ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПРОЦЕС ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Розвиток регіональної політики та місцевого самоврядування в Україні залишаються об'єктом дослідження, обговорення та державної політики вже більше 20 років. З 2004 р. зміни в системі регіонального та місцевого розвитку було визначено завданням конституційного реформування, про що нагадує широко відомий законопроект змін до Конституції під номером № 3207-1.

В новітній політичний період, розпочатий після подій 2013-2014 рр. та підписання Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС, ратифікованої 16 вересня 2014 р., наміри реформування системи адміністративного управління та управління регіональним розвитком були знову актуалізовані. Логіку реформування визначено в програмних документах влади щодо децентралізації та реформування місцевого самоврядування – в Угоді про коаліцію депутатських фракцій восьмого скликання (2014 р.) – «Європейська країна»; в Програмі діяльності Кабінету Міністрів України від 11 грудня 2014 р.; в «Стратегії Сталого розвитку «Україна-2020», в «Плані заходів щодо стратегії виконання Програми КМУ та Стратегії Сталого розвитку «Україна-2020», схваленої Указом Президента 12 січня 2015 р. [7 ; 8].

Зокрема, Стратегія Сталого розвитку «Україна-2020», що анонсує проведення 62 реформ в контексті 4-х векторів національного руху – «векторів розвитку, безпеки, відповідальності і гордості», визначає, що «за вектором відповідальності мають відбутися, зокрема, реформа регіональної політики, реформа децентралізації та державного управління, Конституційна реформа та реформа виборчого законодавства, а також Програма національної єдності та підтримки національних меншин. Результатом реформи, за визначенням, наданим у тексті Стратегії, має стати «відхід від централізованої моделі управління в державі, забезпечення спроможності місцевого самоврядування та побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні, реалізація у повній мірі положень Європейської хартії місцевого